

transferri potest. Unde etiam fit, ut Reductio Expositoria in tantum dicatur syllogismum imperfectum facere perfectiorem, in quantum eum clarius & velut *ad sensum* exponit.

Pro Praxi.

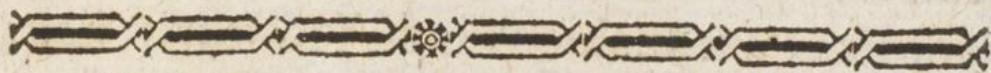
79

Sit Syllogismus in :

Di- *Aliquis homo est Logicus,*
 la- *Omnis homo est rationalis, ergo*
 mis. *Aliquod rationale est Logicus.*

Loco medii: *homo*, pone terminum singularem: *Petrus*, & cæteris in suo statu relictis sic argumentare:

Petrus est Logicus,
Petrus est rationalis, ergo
Aliquod rationale est Logicus.

INFORMATIO TERTIA.

De Argumentatione Sophistica.

Sicut non omne, quod splendet, aurum est, Sic non omnis Argumentatio, quæ refert speciem syllogismi, verè syllogismus est. Cum igitur cauto opus sit, ne Philosophi recens animus istis tricis involvatur, ideò has sibi partes Dialectica sumit, ut præscriptis legibus de formando bono syllogismo, designet locos Sophisticos vel modos, quibus

bus Sophistæ fallacias suas effingere solent, atque ità doceat Sophismata non facere, sed cognoscere, cognita solvere, evitare.

ARTICULUS PRIMUS.

De Locis Sophisticis.

2 **M**odi Sophisticè arguendi sunt tres. 1us *quoad formam*, si nempe non seruetur debita dispositio terminorum & propositionum. De super egit *Informatio* præcedens. 2us, *quoad voces*, quæ dicitur *Fallacia in Dictione*. 3^{ius}, *quoad res vel materiam*, quæ dicitur *Fallacia extra Dictionem*.

3 Quæres imò. Quot sint *Fallaciae in Dictione*.
R. Quinque, sequentes:

1ma est *Fallacia Æquivocationis*, quæ contingit, quando una vox æquivoca, metaphorica, aut analogà sumitur in hac, modò in illà significatione. Exemplum *Æquivocationis* est: *Sol est causa diei*, aliqua nota *Musica est Sol*, ergo aliqua nota *musica est causa diei*, ubi *Sol* sumitur æquivocè, in *Majore* pro planeta, in *minore* pro tono musico. Exemplum *sensûs metaphorici* est: *quidquid currit, habet pedes*, *tempus currit*, ergo *tempus habet pedes*, ubi *currit*, in *majore* sumitur propriè, in *minore* metaphoricè. Exemplum *sensûs Analogici* est: *Omne sanum vivit*, *medicina est sana*, ergo *medicina vivit*, ubi in

ma;

maiore : *Sanum*, accipitur pro analogato principali, in minore pro analogato minus principali.

Valet tamen syllogismus, in quo pro medio ponitur terminus analogus analogiâ *Proportionalitatis propriæ*, hæc enim dicit rationem pluribus intrinsecam, eisque proportionaliter convenientem. V. G. *Omne ENS est unum, Petrus est Ens, ergo Petrus est unum.* Desuper in *Log. de Antepred.*

2da est *Fallacia Amphibologia*, quæ con-4 tingit, quando *integra oratio* duplicem & ambiguum sensum habet. Exemplum est: *Qui haurit aquam cribro, debet esse penes aquam, volens discere sine libro, haurit aquam cribro, ergo volens discere sine libro, debet esse penes aquam,* ubi oratio: *Haurit aquam cribro,* in majore habet sensum literalem, in minore proverbialem.

3tia est *Fallacia Accentus*, & contingit, 5 quando vel variatur syllabarum quantitas, vel alio modo mutantur literæ, ut vox aspirata varietur in non aspiratam, vocalis in diphthongum, vox disyllaba in trisyllabam &c. Exemplum 1mi est: *Qui occidit, moritur, gladius occidit, ergo gladius moritur.* Exemplum 2di est: *Omnis Ara est in templo, Suile est Hara, ergo Suile est in templo.* Exemplum 3tii est: *Omnis*

Equus est animal binnibile, Judex est Equus, ergo Judex est animal binnibile. Exemplum 4ti est: Angelus est natus in Anglia, Michaël est Angelus, ergo Michaël est natus in Anglia. Huc reducitur mutatio unius vocis in duas, vel econtra, talis est in hoc cavillo: Coloni Ensis est flagellum, Petrus est Coloniensis, ergo Petrus est flagellum.

6ta est *Fallacia Compositionis & Divisionis*. 1ma fit, quando à sensu *diviso* vero proceditur ad sensum *compositum* falsum. 2da contingit, quando à sensu *composito* verò proceditur ad sensum *divisum* falsum. Exemplum prioris est: *Duo & Tria sunt par & impar, quinque sunt Duo & Tria, ergo quinque sunt par & impar*, ubi *Duo & Trio* in majore sumuntur in sensu *diviso*, in minore verò sumuntur in sensu *composito*. Exemplum posterioris est: *Implicat currentem sedere, Petrus est currens, ergo implicat Petrum sedere*, ubi in majore *Currere & Sedere* habent sensum *compositum*, in minore autem & conclusionem sumuntur in sensu *diviso*. V. de Propos. N 30.

6ta est *Fallacia Figuræ Dictionis*, & contingit, quando per *solacismum* transitur ab uno genere grammaticali ad aliud, item, quando transitur de uno ad aliud prædicamentum. Exemplum 1^{mi} est: *Omnis ho-*

mo est sensitivus, mulier est homo, ergo mulier est sensitivus. Exemplum 2di est: Quidquid heri emisti, hodie comedisti, carnem crudam heri emisti, ergo carnem crudam hodie comedisti. ubi ly: Quidquid, in majore accipitur absolute, pro sola substantia rei emptæ, in minore verò & conclusionem accipitur etiam pro ejus qualitate, sive pro carne, affectâ cruditate. Idem vitium est in hoc sophismate Hæreticorum: Quod Christus in ultimâ Cœnâ sumpsit in manus, hoc dedit Discipulis, panem sumpsit in manus, ergo panem dedit discipulis, & solvitur, vel negando coam (propter fallaciam figuræ dictionis) vel hac distinctione: quod Christus sumpsit in manus, hoc, quoad accidentia, dedit Discipulis, C. maj. hoc quoad substantiam, N. maj. & C. min. dist. conf. ergo panem quoad accidentia dedit Discipulis, C. coam, panem quoad substantiam, N. coam. Christus enim dedit Discipulis panem consecratum, in quo non manet substantia panis, sed sola ejus accidentia, ut Fides docet.

Quæres 2dò. Quot sint Fallacie extræ dictionem?

R. Octo, sequentes:

Ima est Fallacia Accidentis, quæ contingit, quando id, quod convenit accidenti,

denti, dicitur convenire subjecto accidentis. Ubi Accidentis accipitur in *lato* sensu pro omni eo, quod aliquo modo vel realiter, vel ratione distinguitur à subjecto. Exemplum est: *Risibile est proprietas, homo est risibilis, ergo homo est proprietas*, ubi *ly: proprietas*, in maiore attribuitur accidenti proprio hominis, & in conclusione, illius accidentis subjecto, sc. homini. Ad hanc fallaciam spectant sophismata, quæ peccant ex mutatione suppositionis, aut procedunt à non distributo ad distributum.

9 2da est *Fallacia à dicto secundum quid ad dictum simpliciter*, & coniungit, quando ab eo, quod rei convenit cum addito, vel cum restrictione aut diminutione, fit argumentatio ad id, quod convenit rei absolute. Exemplum est in his: *Est homo mortuus, ergo est homo. Natura humana Christi est creata, ergo Christus est creatura*, ubi in antecedente Christus sumitur cum limitatione ad naturam humanam, in consequente autem absolute pro supposito d. vi. no. *V. de Diminut. N. 46.*

10 Adverte præterea, quòd à termino, supra quem cadit restrictio vel diminutio, non valeat argumentum ad eundem terminum absolute sumptum, valeat tamen à
ter-

termino restringente ad eundem terminum
 absolute acceptum, v. g. *Est Homo Mortuus,*
ergo est Mortuus. Ad prædictam fallaciam,
 pertinet transitus à sensu accommodo ad ab-
 solutum, v. g. *Quidquid non amisisti, adhuc*
habes, cornua non amisisti, ergo cornua ad-
huc habes, ubi major vera est tantum in
 sensu accommodo, de eo, quod *non amisisti,*
 & aliquando *habuisti.*

3^{ia}. Fallacia est *Ignorantia Elenchi,* in
 quâ Sophista aliquid infert, quod apparet
 contradictorium propositioni concessæ; &
 tamen revera contradictorium non est. Ex-
 emplum est in his: *Christus ut homo est pas-*
sibilis, ut Deus non est passibilis, sed esse passi-
bile & non esse passibile sunt contradictoria,
ergo de Christo verificantur contradictoria.
 Item: *Homo, in quantum animal, sentit; in*
quantum rationale, non sentit, sed sentire &
non sentire sunt contradictoria, ergo de ho-
mine verificantur contradictoria. Fallacia
 est, quia in primo Exemplo, *esse passibile, &*
non esse passibile, non cadunt supra idem se-
 cundum idem, nam *esse passibile* dicitur de
 Christo secundum naturam humanam; *non*
esse passibile dicitur de Christo secundum
 naturam divinam. In altero Exemplo *sentire*
 & *non sentire* cadunt supra diversas for-
 malitates ejusdem hominis, ut audies in

Logicá, consequenter neutrobique sunt contradictoria, cum contradictio debeat esse affirmatio & negatio ejusdem, de eodem, secundum idem, sumptum eodem modo, & in iisdem circumstantiis.

12 4ta. Fallacia est *Petitio Principii*, quæ contingit, quando idem probatur per idem, vel per Synonymiam. Exemplum est in his: *Anima non potest mori, ergo est immortalis. Caro suilla nutrit, ergo lardum nutrit.* ubi

13 Advertendum imò, pro praxi inter disputandum, quod sæpè fiat, ut Arguens ad eludendam solutionem Respondentis, clamet: *Hec solutio est Petitio Principii, datur pro responsione; quod est in questione, v. g. dum OppONENTI contra Præmotionem Physicam: Voluntas Physicè Præmota, est determinata ad unum, ergo non est libera, Thomista responder; D. ant. est ad unam determinata per modum liberi C. ant. per modum Naturæ N. ant. & Coam. Reclamat Adversarius; Petitur Principium!* sed falsum est, Responsio enim deducta ex fundamento, per quod Thesis defendenda sufficienter est probata, non est Principii Petitio; sed Possessæ Veritatis Declaratio.

14 2dò. Non semper est *Petitio Principii*, quando pro medio syllogismi assumitur Definitio, ad probandum aliquid de Definito,

v. g. in hoc syllogismo: *Omne animal rationale est risibile, homo est animal rationale, ergo homo est risibilis*, non petitur principium, cum assumatur definitio hominis pro medio, ad probandam de homine proprietatem, ab ipsâ hominis naturâ (quam Definitio declarat) profluentem. Cæterùm, si definitio assumeretur, ad probandum de homine aliquod accidens commune vel extraneum naturæ hominis, tunc benè diceretur principium peti. v. g. *Animal rationale est album, homo est animal rationale, ergo homo est albus.*

5ta. Fallacia est *Termini antecedentis & Consequentis*. Per terminum Antecedentem intelligitur terminus *inferior* vel minùs latè patens. Per terminum Consequentem intelligitur terminus *superior* vel latius patens. v. g. *animal* est terminus consequens, & superior homine, *homo* est terminus antecedens, & interior animali.

Committitur hæc Fallacia, imò, quando ex termino consequente, per affirmationem infertur terminus antecedens, ut: *est animal, ergo est homo*. 2dò, quando ex termino antecedente, per negationem infertur terminus consequens, ut: *non est homo, ergo non est animal*, quasi *homo* & *animal* essent termini convertibiles, in quibus ab affirmatione vel

negatione unius, arguere licet ad affirmatio-
nem vel negationem alterius. Unde patet
in hoc syllogismo: *Qui dicit Petrum esse ani-
mal, dicit verum; qui dicit Petrum esse bru-
tum, dicit eum esse animal, ergo qui dicit Pe-
trum esse brutum, dicit verum; committi
fallaciam consequentis, cum ex eo, quod
Petrus sit animal, inferatur, quod sit bru-
tum. Quamvis adhuc syllogismus in eo
peccet, quod medium non distribuatur, si
enim animal in maiore accipiatur distribu-
tivè, pro omni animali, major est falsa*

16 6ta. Est Fallacia non Cause, ut Cause, &
contingit, quando effectus attribuitur ali-
cui rei, tanquam Cause, quæ tamen non est
causa vera & per se, licet possit esse causa
per accidens. Exemplum est: *Quod est causa
hæresis, perniciosum est, scientia est causa hæ-
resis, ergo scientia est perniciofa, ubi scien-
tia adducitur pro causa hæresis, cum ta-
men non scientia; sed arrogans præsumptio
& abusus scientiæ hæresin excitârit.*

17 7ma. Est Fallacia plurimum Interrogationum
instar unius, & contingit, quando sophista ad
plures interrogationes dari petit unam re-
sponfionem, v. g. si quærat, *an homo & la-
pis sit animal, & respondeatur affirmativè,
inferet, ergo lapis est animal. Si respondeatur
negativè, inferet, ergo homo non est animal.*

Du.

Duplex igitur quaestio solvenda est duplici responso: *Homo est animal, & lapis non est animal.*

8va Est *Fallacia Disjunctivae Contradictionis*, & contingit, quando in syllogismo *disjunctivo* pro *Majore* ponuntur duo membra directè contradictoria, & deinde, *propter defectum debiti medii*, ex veritate unius contradictoriae in minore, inferitur veritas alterius contradictoriae, posita in conclusione, quod tamen est absurdissimum, cum enim duo contradictoria non possint esse simul vera; multo minùs veritas unius contradictoriae caute poterit alterius veritatem.

Exemplum est: *Vel Petrus est homo; vel non est homo, sed Petrus est homo, ergo Petrus non est homo.* V. N. seq. & *Soph. 10mum.*

ARTICULUS SECUNDUS.

De Modo Respondendi ad Fallacias.

Modo triplici ad Fallacias responderi potest, imò servatà eadem vitiosà dispositione *Retorqueri* potest *sophisma in sophistam*. v. g. si quis argueret per *fallaciam disjunctivae contradictionis*: *vel datur Ens Rationis vel non datur, sed datur Ens Rationis, ergo non datur*, sic potes retorquere, vel argumentum in *Adversarium* vertere: *Vel sophista argumentans est homo; vel non est ho-*

mo, sed est homo, ergo non est homo. Hoc tamen modo Respondendi, quia sapit confidentiam, parcè & non nisi contra linguosum Argumentantem utendum est.

20 2dò. Præmissis concessis; vel transmissis, velut ad emendandum syllogismum & eruendam veritatem impertinentibus, *Negatur Consequentia*, & ostenditur vitium syllogismi. *PRO PRAXI* tamen: Cavendum est inprimis, ne lingua deproperet. Negare Coam, & postmodum hæreat in vitio eloquendo. Facile fit, ut advertatur syllogismum esse vitiosum, & non statim deprehendatur vitium, quo passu ad distinctionem recurri præstat. Deindè doctis & moderatis opposentibus non facile neganda est syllogismi Coa, neque etiam tunc, si vitium irrepit præter Arguentis intentionem, eo enim passu humanitas Defendentis exigit potiùs opportunam distinctionem adhiberi, quàm inurbanâ temeritate Negatâ Coâ Opponentem insultari. Quod si Defendens advertat, sophisma aut studio confundendi, aut exercitii gratiâ proponi, Coam neget, vitium assignet.

21 3tò. *Commoda Distinctio* applicabitur distinguendis *duabus* propositionibus syllogismi, quod ipsum si fieri non possit (ut in variis sophismatibus docebit usus, atque
exin-

exindè sæpissimè cognoscitur, syllogismum esse sophisticatum) ad 2dum Respondendi modum recurri oportebit.

PRO EXERCITIO.

Ponuntur & solvuntur quedam
Sophismata.

Primum: *Vir est major Puer, sed vir est 22 monosyllabum; puer est disyllabum, ergo monosyllabum est majus disyllabo.*

℞ *Mutari suppositionem, quia Vir & Puer in Majore supponunt formaliter, pro rebus vel personis, ad quas significandas illa nomina sunt imposita. In minore supponunt materialiter pro nominibus ipsis.*

2dum: *Hic canis est pater, hic canis est tuus, ergo hic canis est tuus pater.*

℞ *Committi fallaciam Amphibologie, cum tuus in minore sumatur possessivè, in conclusione effectivè, pro causâ tuâ producente. Præterea medium: hic canis ingreditur conclusionem.*

3tium: *Quod ego sum, tu non es, ego sum homo, ergo tu non es homo.*

℞ *Procedi à non distributo ad distributum, quia: homo, prædicatum minoris affirmativæ, supponit determinatè, & prædicatum*

tum conclusionis negativæ, supponit *distributive*.

4um: *Quod ego habeo, hoc tibi do, ego habeo oculos, ergo tibi do oculos*

R. Velly: *quod*, in Majore supponit pro aliquo, & medium non distribuitur, minor enim sic disponenda est: *sed oculi sunt aliquid, quod ego habeo.*

Velly: *quod*, in Majore supponit pro omni, & sic in sensu *absoluto* falsa est, & vera quidem in sensu *accommodo*, si intelligatur omne, *quod habeo, & tibi dare possum*, sed jam falsa est minor, sic construenda. *sed oculi sunt aliquid, quod habeo, & tibi dare possum, vel minore omisâ N. coa, propter transitum à suppositione Accommodâ ad Absolutam.*

5um: *Omne animal præter hominem est irrationale, omnis homo est animal, ergo omnis homo præter hominem est irrationalis.*

R. In primis *Medium non satis distribui*, animal enim in Majore supponit pro solâ specie bruti, & in minore pro specie humanâ. Deinde *ly: præter hominem*, quod est pars medi ingreditur conclusionem, unde fit, ut conclusio involvat duo contraria, sic enim exponitur: *Omnis homo est irrationalis, excepto homine, quæ exceptio æquivalet huic propositioni: Nullus homo est irrationalis.* Formetur ergo syllogismus: *Omne*

*animal præter hominem est irrationale, sed
omnis homo est animal præter hominem, ergo
omnis homo est irrationalis, at minor tunc est
falsa, si enim ly: Animal præter hominem su-
matur ut æquivalens uni termino, idem est
ac brutum, & sic exponitur: Omne brutum
est irrationale (vera) Omnis homo est brutum
(falsa) si verò ly: Præter hominem sumatur
prout æquivalet virtualiter includæ propo-
sitioni negativæ, sic exponitur minor: Omnis
homo est animal & nullus homo est animal.
Ecce iterum duo contraria, quæ simul vera
esse non possunt.*

*6tum: Omne secundum sequitur immedia-
tè primum, omne tertium sequitur immediatè
secundum, ergo omne tertium sequitur im-
mediatè primum.*

*7. Syllogismus constare quatuor terminis,
quia ly: secundum positum in Majore pro
subiecto est medium, & in recto, in minore
verò est in obliquo: neque est totum præ-
dicatum, cum minor sic resolvenda sit:
Omne tertium est sequens immediatè secun-
dum, ubi patet, quod prædicatum sit: Se-
quens immediatè secundum.*

*7mum: Nulla formica est major lepore,
omnis leo est major formicâ, ergo nullus leo est
major lepore.*

*8. Laborate eodem vitio, & minorem sic
dispo.*

disponendam, *omnis leo est formica*, quam fallam nemo non videt.

8vum: *Omnes electi sunt vocati, pauci sunt electi*, ergo *pauci sunt vocati*, contra illud Christi. *Multi sunt vocati, pauci vero electi*

R. Distribui terminum: *vocati in conclusione*, qui in *Majore* non erat distributus. *Conclusio enim propter ly: pauci est virtualiter negativa*, sic explicanda: *Præter aliquos nulli sunt vocati*, ubi *ly: vocati est prædicatum propositionis negativæ*, quod supponit distributivè, ex dudum dictis.

9num: *Omnis logica est vel naturalis; vel artificialis, non omnis logica est naturalis*, ergo *omnis logica est artificialis*.

R. Committi *Fallaciam divisionis*, prædicatum enim majoris in sensu composito convenit logicæ in communi, utpote, quæ nec est tantum naturalis; nec tantum artificialis, sed indifferens ad naturale & artificiale, consequenter neutrum divisim de logicâ in communi enunciari potest, quod tamen fit in minore & conclusione, ubi *naturale & artificiale* invicem divisa prædicantur, simile vitium est hoc: *Omne animal est vel homo vel brutum, non omne animal est homo*, ergo *omne animal est brutum*.

10mum, *Vel Logica est scientia, vel non est speculativa, logica est scientia, ergo logica non est speculativa.*

R. Com-

℞. *Committi Fallacia compositionis*, quia transitur à sensu divisivo majoris, ad sensum copulativum minoris simul & conclusionis, major enim est disjunctiva, atque ita exigit veritatem *unius* partis tantum, in fato autem syllogismo deducitur utraque pars, ut veta, in minore, quòd Logica sit scientia, in conclusione; quod non sit speculativa.

11mùm: *Nullum immortale est mortale, cujuslibet hominis altera pars (anima) est immortalis, ergo cujuslibet hominis nulla pars est mortalis.*

℞. *Ly: Pars non distributum in minore, distribui in conclusione.*

12mùm: *Nullus homo differt à rationali, omne brutum differt à rationali, ergo nullum brutum differt ab homine.*

℞. *Peccari in eo, quod pars medii (medium est: Differens à rationali) ingrediatur conclusionem, deberet ergo sic inferri; ergo nullum brutum est homo, & foret syllogismus in Camestres, totus verus, quia ly: differt à rationali, habet sensum virtualiter negativum; non est rationale, atque ita foret Major: Nullus homo non est rationalis, minor: Omne brutum non est rationale, quæ propositiones per æquipollentiam sic exponuntur: Omnis homo est rationalis (quia: nullus*

non, æquivalet: Omnis) nullum brutum est rationale (quia: Omnis non, est: nullus) ergo nullum brutum est homo.

13^{ium}: *Omnis Imperator est homo, solus Carolus VI. est Imperator, ergo solus Carolus VI. est homo.*

℞. *Ly. homo, non distributum in Majore, distribui in conclusione, hæc enim exceptiva est, sic resolvenda: Præter Carolum VI. nullus est homo.*

14^{tum}: *Oculus est necessarius ad videndum, oculus dexter est oculus, ergo oculus dexter est necessarius ad videndum.*

℞. *Inprimis medium. oculus non distribuitur. Deinde transitur à suppositione confusâ ad determinatam, quia oculus in majore supponit confusè, propter ly necessarius, quod est prædicatum confusionis. In minore supponit determinatè.*

15^{tum}: *Nullum animal, dum quiescit, movetur, omnis equus est animal, dum quiescit, ergo nullus equus movetur.*

℞. *Ly: Equus sumi in minore cum restrictione ad quiescentem, & in conclusione accipi sine restrictione, atque ita committi fallaciam dicti secundum quid.*

ARTICULUS ULTIMUS.

De Legibus & Praxi Disputandi.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Leges Disputandi.

Veritas Disputando inquiritur, S. Augustini 23
 I. sup. Genes. Sententia est, disputanti-
 bus observanda, ne juvenantes animos, au-
 daciâ, celsi, pertinaciâ infessos afferant ad
 arguendum, respondendum, secus verita-
 tem ad cavillos attonitam, altercando pel-
 lent à Curia ista, quam gravem amat,
 Philosophorum. Nec importunè in eam
 rem Cicero I. de Finib. *Maledicta* inquit,
contumelia & concertationes in disputando per-
tinaces, indignè philosophiâ videri solent.

Virtutis & Artis est (*OPPONENS* notet 24
 imò) Argumento excussè digesto, non è
 cavâ manu excusso accedere, tum missis am-
 bagibus, aliisq; minutis Thesin (quam sibi
 delegit) ipsam posito statim medio invade-
 re, nec coacervatis synonymis, ludere lü-
 sum Grammaticalem. 2dò. Per decursum
 utatur *Methodo Aristotelicâ* arguendi per En-
 thymemata, aut syllogismos eos (quantum
 potest) breves. *Socratica methodus* proce-
 dendi per continuas quæstiones, extra usum
 est, & liberior, quàm pro disputando, cum
 P prom-

promptius eniteat veritas, si uterque disputans procedat (ut ajunt) *in formâ*. Non tamen ineptum est inter arguendum pauca paucis quærere, & contra datum responsum instare 3to. Det Respondenti justum spatium assumendi, nec argumentum positum mutatis (dum is assumit) terminis reformet. Det spatium respondendi, & distinguentem, mentem suam brevibus explicantem non interpellet. 4to. Negatam propositionem probet & inferat, aliàs defendens, salvo moderamine, jus habet replicandi, *non infertur Negatum*. Si distinctio data sit, directè instet, aut membrum negatum probando; aut si bene visum fuerit, ex membro concesso arguat ad intentum. Abstineat autem ab istis vulgaribus: *quid negat? quare negat Majorem, major est certa*, id enim fari est; non Philosophari. 5to. Si arguat ab *Autho-ritate*, fideliter citet locum, unde petit textum, non mutilandum, aut si locum citare nesciat, textui parcat, secus à Respondente provocatus ad citandum, in ruborem veniet, & frustra fidem suam interpellabit. 6to. si instet à *pâri*, abstineat à commentitiis istis, quæ fufurum instar cohærent, & tendunt ad quodlibet ex quolibet inferendum. Argumentum paritativum optimum est, cujus paritas nititur ratione. Datâ semel

mel fundamentali Disparitate, ludicrum erit eandem paritatem adduplicare, identidem clamando: detur iterum iterumq; & tertium Disparitas, quasi objecta *paritas* esset *identitas*, & amitteret conditionem suam, quam propriam habet, *claudicare*, frustra insuper petitur fieri satis, si semel factum satis, nec melius poterit; quam ex fundamento, quod abinde arguens impugnet, aut Plato quiescere jubet. 7^{mò}. Nunquam patiat in te devolvi onus Respondendi, secus, ut erat armatissimus antè, videbit mox excussum se, & elusas vires argumenti elanguere. Fiat etiam, ut Respondens argumentum retorqueat, non tenebitur (nisi velit parcissimè) retorsioni respondere, satius erit retorsionem transmittere, & petere solutionem argumenti.

RESPONDENS. Notandum habet 1^{mò}. 26
 Dum Arguens est in proponendo, perbene attendat, & exceptum animo syllogismum, voce clarâ & alacri (non lento murmure) totum fideliter, non mutatis terminis ab Arguente positis assumat, quod commodè præstabit, dummodo ad medium advertat, & si probetur propositio negata, eam pariter mente teneat. Inter assumendum præsens sibi cogitet, quam propositionem concedat; quamque neget, & dein' assumptum

syllogismum resumat, resumptam Majorem
 concedat, si vera sit, Neget, si falsa sit,
 Transmittat, si dubia sit vel impertinens,
 aut, si opus distinctione, aptis terminis
 distinguat. Majore negatâ sistat, & audiat
 probationem. Majore concessâ resumat
 minorem, eamque vel neget, vel distinguat,
 aut (si syllogismus vitiosus sit) concedat
 vel transmittat, & negatâ coâ vitium dete-
 gat. 2dò. Quaequam *transitus* in tantum
 juvet Defendentem, ut ei maneat integrum,
 propositionem transmissam deinde Nega-
 re, raro tamen dicendum: *transseat*, & non
 nisi dum ex merito rei. Cæterum, si Op-
 ponens petat rationem transitus, assigne-
 tur, quod modestius est quam propositi-
 onem transmissam, petitâ causâ transitus,
 mox negare, nisi provocet ardentior Argu-
 mentans. 3tiò. In omni bono syllogismo
distinguenda sunt propositiones *duae*, sive
 Major & minor, sive Major & consequens,
 sive minor & *consequens*, ne tamen dicat
distinguo consequentiam, quam simpliciter
 concedendam vel negandam alibi dictum
 est. Datam distinctionem ne multis expli-
 cet, aliàs Arguenti suggeret arma, rogatus
 eam breviter exponat, non rogatus sileat,
 & alteri det copiam instandi. 4to. Si ar-
 gumentum sit à pari, & antecedens verum,

con-

concedat, pergat ad consequens, quod, ubi locus est, ad rem natam distinguat, aut Negatâ consequentiâ det disparitatem. Novitii inventi est, dato antecedente sic laniare consequens: *si sit paritas: C. coam, si non sit paritas N. coam*, & tum velut sub prætextu directè instandi urgere Arguentem, ut probet esse paritatem. Dum iste jure petit disparitatem dandam sibi. 5to. Si argumentum sit ab Authoritate eam (quam resumet vel totam, si brevis sit; vel in compendio, si longior) extra formam explicet, aut respondeat hac formulâ: *explico textum sub distinctione*, tum distinguat. 6to. Si Arguens vagentur ad materiam altioris scholæ, v. g. ad Theologiam, aut arguat *ultra* materiam subjectam, comiter monendus est, ut sistat intra limites materiæ ad disputandum datæ. Perindè Philosophus adstrictus non est ad respondendum difficultatibus Theologicis aliisque extravagantibus, nisi fors ex iis aliquas ipsa sibi adsciscat Philosophia, ut *Deum* in Logicâ *de Ente Rationis & Prædicamento substantiæ*, *de Universalibus naturam Angelicam*, *in Physicâ de causis Sacramenta*, *Concursum Dei*, in *Oct. Phys. Æternitatem mundi &c.* At nec in his ad plura cogitur Philosophus; quàm pro spherâ & lege suâ. 7mo. Teneat Res-

pondens conditionem suam, & nunquam subeat partes Opponentis. Dum res exigat, poterit indirectè ad argumentum respondere Retorquendo, non tamen in nudâ retorsione sistere debet, addendâ insuper responsio directâ vel in formâ. *Demum*, Adtemperet se personæ & qualitatibus Arguentis, ei gravi præstet se submissè gravem, moderato moderatum. An fervido fervidum? non itâ, memor veteris dicti; *irato telum eripe*, occurrat voce & animo temperatè vivido, sic mens collectior erit ad Respondendum, quanquam patientia læsa faciliè inardeat, & intentum ab Adversario plausum dividere amet.

PARAGRAPHUS SECUNDUS,

Praxis Disputandi.

26 **A**Uspicatur Disputationem *Defendens* *stans*, & præfatus SS. Trinitatem legit unam alterâve Thesin, & pergit: *Probatur ima Thesis*, probat imam, tum alteram, si Præfidi itâ videatur, secus dum is inquit: *Offerantur*, Defendens Theses offert, hâc formulâ: *Has Theses ex parte probatas ulterius examinandas offerimus* (titulat præsentem) titulosq; absolvit sic: *Cæterisque Dominis Auditoribus*. His dictis *stat*. Deinde *invitatus*,

Opponens surgit, ait: *Habeo gratias pro hu-* 27
manissima invitatione, argumentaturus contra
Thesin (Thesin numerat, v. g. 2dam, de
Terminis) *dicentem* (legit) quod Copula non sit
 terminus, *pono tale medium*: Subjectum proposi-
 tionis est Terminus, sed copula est subjectum propositionis,
 ergo copula est Terminus.

Defendens, antequam assumat, præmit- 28
 tit hanc formulam *Argumentaturus*: titulatur
Opponens; *Doctor Theologiæ Plurimum*
Reverendus, Eximius, Sapientissimus Dominus
vel Pater (aliàs pro gradu & officio) *Ad-*
modum Reverendus & Doctissimus, Reve-
rendus Dominus vel Pater, Religiosus Fra-
tar, Ornatus & Eruditus Dominus) *contra*
Theses nostras elegit sibi Thesin 2dam de Termi-
nis, dicentem: Copula non est terminus: *contra*
quam ponit tale medium (assumit totum syllo-
 gismum) Subjectum Propositionis est Terminus, sed
 Copula est subjectum Propositionis, ergo Copula est Ter-
 minus. Sic assumpto syllogismo pergit: *Quan-*
doquidem sic argumentatur, resumo & respon-
deo. Si *Opponens* sit *Doctor Theologiæ,*
Defendens stat per totum argumentum,
aliàs sedet, & resumit: Subjectum Propositionis est
 Terminus (Respondet) *Concedo majorem* (re-
 sumit minorem) sed Copula est Subjectum Proposi-
 tionis [Respondet) *nego minorem*

Opponens: *Probo minorem*, Hæc est vera
 Propositio: Copula non est Subjectum Propositionis,
 ergo Copula est Subjectum Propositionis. De-

Defendens assumit totum Enthymema, deinde resumit ant. & respondet *Concedo ant.*, resumit cons., & respondet *Nego Coam.*

Opp. *Probo Coam.* Si vera sit hæc Propositio: Copula non est Subjectum Propositionis, ergo Copula est id, de quo aliquid dicitur, sed id, de quo aliquid dicitur, est Subjectum, ergo si &c.

Def. assumit, resumit, respondet: *Distinguo Sequelam majoris*, Ergo Copula signatè sumpta est id, de quo aliquid dicitur *C: Sequelam Majoris.* Copula exercitè sumpta, *N. Seq. Maj.* Resumit minorem, & respondet: *Concedo minorem*, resumit *Cons.* & distinguit: Ergo Copula signatè sumpta est Subjectum Propositionis, *Concedo coam.* Copula exercitè sumpta, *Nego Coam*

29 Opp. *Contra.* Sed etiam in dicta Propositione Copula exercitè sumpta est subjectum, ergo contra solutionem.

Def. Ass. Rel. Rdet: *nego minorem subsumptam.*

Opp. *Probo minorem subsumptam:* Illud est subjectum propositionis, de quo aliquid vel affirmatur vel negatur, sed in dicta propositione de copula exercitè sumpta aliquid negatur (reservat probationem, negatur, quod sit subjectum) ergo &c.

Def. Ass. Rel. maj. respondet: *Concedo majorem*, Rel. min. Rdet: *distinguo minorem* Sed in dicta Propositione de Copula sumpta exercitè quoad exercitium nominis significantis, negatur quod sit subjectum, *Concedo min.* de Copula sumpta exercitè quoad exercitium verbi copulantis *nego min.* Rel. cons. & respondet: Ergo Copula sumpta exercitè quoad exercitium nominis significantis

nificantis est Subjectum *C Coam*. Copula sumpta ex
 exercitè quoad exercitium verbi copulantis *N.*
Coam. Explicat (si petatur) in dicta propo-
 sitione ponitur quidem pro subjectum vox:
Copula, quæ est nomen exercitè significans,
 non tamen ejus subjectum est Copula exer-
 citè uniens prædicatum subjecto &c.

Peracto postmodum Argumento, absol-
 vitur Opponens, solenni formulâ:

Habemus Gratias,

Hic terminum obtinet à Terminis coepta via
Brevis ad Logicam. Age (homo tuo strata Via
est) PHILOSOPHE MONTANE, stu-
diosis eam passibus animi curre, decurre. Fixi
in Bivuis Indices informabunt dubium te, &
dirigent, ut rectam teneas, & Cursum
Philosophicum iaude multâ
consummes.

